

van poedersuiker bij de hoge prijzen verklaren. Voor de oorzaak van die hoge prijzen wordt naar de brieven naar Japan verwezen. Hoe het ook moge zijn, de Hoge Regering is het eens met de instemming van Gustaaf Willem van Imhoff in zijn bovengenoemde rapport met de oude opvatting dat door niet bijtijds met kracht op te treden de zaak gedeeltelijk is verprutst. De Japanners zijn daarmee bevestigd in hun opvatting [fol. 1278] dat ze de Compagnie naar believen kunnen behandelen.)

Vermits wij uyt jalousie ten opzichte van andere Europeesche natien die aldaar ten handel zouden kunnen werden geadmitteerd, Japan niet durven verlaten, of dat w' in allen gevallen niet in staat zijn hen eenig leed te doen. Waarop zij doordrivende, ons zoo veel hebben ontnomen (en alverder trachten te ontnemen), als z' eenigsints kunnen om ons zoo goedkoop als maar immers doenlijk aldaar aan te houden. En dierhalven zijn w' ook eenparig van gevoelen geweest dat men, door den weg van inschikkelijkheid en rekkelijkheid al verder te blijven inslaan, de zaken ook nog verder of geheellijk en onherstelbaar door minnelijke wegen verbrodden zouden. Dewijl de voorszijde bepaling van 8 in steele van 11 duyzend picols in 't jaar standgrijpende, de Compagnie beswaarlijk de kosten zou kunnen blijven goedmaken, vooral wanneer zij nog verplicht bleef, of genoodzaakt wierd, zoo veele verlies en geringe winst gevende goederen aan te brengen, als in de laatste jaren, en zij, in die schicking eens geacquiesceert hebbende, dezelve wel haast na het voorbeeld van anno 1743 al verder tot 5 à 6000 kisten, of picols, zoude verminderen. Wanneer het hoog tijd zou wezen zig om geene reedenen langer te laten ringeloooren, maar Japan werkelijk te verlaten en naar middelen om te zien om, waare het mogelijk, de voorszijde ingewortelde idées van den hoogmoedigen Japander door het bezorgen eener strijdige ondervinding te rectificeeren.

Fol. 1278r-1279r.

(De mogelijkheid dat alle vreemdelingen zouden moeten vertrekken, is al eens overwogen en het is nog nooit duidelijk betoogd, maar Japan kan alle vreemdelingen best missen. Immers al voor 1641, toen de Compagnie werd gedwongen Firando te verlaten, is door het hof te Jedo uit verbittering tegen de Roomse christenen, tot wie de Nederlanders ook werden gerekend, overwogen ze allemaal uit te zetten. Men zag het als een zaak, waarover beslist kon worden, nadat er een proef mee was genomen. Dit alles is door de Hoge Regering overwogen en bovendien is in aanmerking genomen dat er al dikwijls was bedreigd en maatregelen waren getroffen om te vertrekken. Het valt niet te ontkennen dat raad ordinaris van Indië Jacob van der Waeyen zaliger in zijn beschrijving van 8 december 1756 op goede gronden betoogt dat men bij de minste verandering moet vertrekken. [fol. 1280] Door al te grote inschikkelijkheid zou men het weinige voordeel van de handel op Japan verliezen. Toch werd het zeer onvoorzichtig gevonden zo'n extreme stap te nemen, zolang men het niet geheel met zichzelf eens was. Desnoods en als de Japanners anders dan in 1752 niet tot een schikking bereid waren, was dat een mogelijkheid. Men besloot verdere middelen te beramen om genoegdoening voor de onverdiende maatregelen te krijgen, wat herstel van de geheel vrije handel, zoals voor 1619, moest betekenen. Het overleg zou zich er nu tot beperken de Japanners, niet alleen met woorden, maar ook door maatregelen, duidelijk te maken dat men niet van hun nukken afhankelijk wilde zijn, maar veilig wilde handel drijven. De gevolgen van het ongenoegen van de Japanners zal worden afgewacht om daarna de nodige maatregelen te nemen door de verliesgevende koopwaar, [fol. 1281] of zeker die elders voor de inkoopsprijs of met enige winst is af te zetten, niet meer aan te bieden. Men zal de Japanners duidelijk moeten zeggen dat de Compagnie daartoe wel genoodzaakt is om bij behouden vaart geen schade te lijden. Dat is te verkiezen boven de mogelijkheid dat in het gevaarlijke Japanse vaarwater winst in gevaar komt. Met deze hoogmoedige en heerszuchtige lieden, die gewend zijn ontzien en geliefkoosd te worden, kan dat bedenkingen geven, maar in 1751 en 1752 is gebleken dat het de Nagasakische regenten in het geheel niet onverschillig laat of de Compagnie blijft of vertrekt, zoals ze de laatste vijfentwintig jaar wel hebben voorgewend. Dat is reeds in de brief naar Japan van 26 mei 1752 naar voren gebracht. Om die reden en